

הרב שלמה אבינר

כלה מסולקת דמים ע"י גלולות האם צריכה לחשוש לגזירת דם בתולים?

שאלה:

כלה שזמן ניכר לפני הנישואין החלה ליטול כדורים שימנעו אפשרות של ראיית דם נידה בימים הראשונים לאחר נישואיה, וגם לא ראתה שום כתמים, האם חייבת לחשוש לגזירת חז"ל ולפרוש מבעלה אחר ביאה ראשונה, או שיכולה להקל בזה?

תשובה:

שאלה חדשה כזו, שיש בה ביטול דבר שהיה מקובל מדורי דורות, היא ענין רק לגדולי הדור. אך לא נראה כלל שיש מקום להקל בדם בתולים אחרי ביאה ראשונה על ידי לקיחת כדורים שעל פי נסיון מונעים דם נידה, מה שמבטל את החשש שנתערכה טיפת דם נידה בדם בתולים, מפני שנראה שיש כאן גזירה כללית של חז"ל ו'לא פלוג', וגם אם בטל הטעם לא בטלה הגזירה; ביחוד שהטעם אינו מפורש בגמרא, שאז היה מקום לטעון שכאילו היתנו חז"ל עצמם שהגזירה תלויה בטעם, כמו שיש שאמרו לגבי מלח סדומית או מים מגולים, אלא הטעם מופיע רק אצל רבותינו הראשונים, וגם אינו מוסכם על כולם¹, כך שאין באפשרותנו לומר שאם בטל הטעם בטלה הגזירה או בטל המנהג.

ובכלל, לא די לנו בסברא כדי להקל, אלא אנו צריכים הוכחה שרבותינו חילקו והקילו בכגון זה, והרי לא מצאנו שחילקו, אלא הם סתמו וגזרו שכל בתולה אסורה לאחר התשמיש הראשון; והרא"ש² שאל למה אין מקילים משום תלייה במכה בראיית דם בתולים, והרי אין לך מכה גדולה מזו, והוא הסביר שבעילה לכל מסורה, ואין הכל בקיאים בחילוק בין תינוקת שלא הגיע זמנה לראות לבין הגיע זמנה, ובין נערה לבוגרת, ועוד שהחתן יצרו תוקפו, הילכך הסכימו רבותינו להשוות כולן וליתן להן דין חומרא שבחומרות, דהיינו בוגרת שראתה.

ואין להקשות שהפרישה הזו קשה על החתן והכלה, כי לא השתנו הטבעים בזה, וגם בזמן חז"ל היה הדבר קשה ובכל זאת החליטו לגזור.

1. ראה קיצור דעות הפוסקים בענין זה במאמרו של הרב י' קטן 'עד מתי קיימת גזירת דם בתולים?', אסיא נו (תשרי תשנ"ו), עמ' 43 ואילך ובהערות. לעיל עמ' 409-411. -- העורך.
2. רא"ש נדה ס ב, מובא בב"י יו"ד קצג.

וכבר הסביר הריטב"א³ את החילוק בין תלייה במכה, בה הקילו כדי להציל אשה שלא תיאסר על בעלה לעולם משום רואה מחמת תשמיש, לבין גזירת דם בתולים שהיא גזירה רק לשעתה בפעם הראשונה.

ויש להוסיף, שלהלכה גזירת דם בתולים היא חומרא דרבנן, ולא ספק דאורייתא משום חשש דם חימוד או דם נידה, ולכן לאידך גיסא אנו מקילים שאינו חייב לפרוש מיד אלא יכול לגמור ביאתו אף על פי שדם שותת, ואם היה הדין משום חשש דאורייתא איך התיירו לו שלא לפרוש מיד? אלא ודאי זוהי גזירה דרבנן ובזה לא גזרו⁴, וכמה שגזרו גזרו ולא נחתו לחילוקים, והישוו מידותיהם אפילו לגבי קטנה שלא ראתה דם מעולם, ואפילו לגבי בוגרת ששכית שנשרו כבר בתוליה. והוא הדין אם נאמר שאנו מחמירים בכך מכח מנהג, כמו שכותב הרמב"ם⁵ שזו חומרא יתירה שנהגו בנות ישראל מימות חכמי הגמרא ואין לסור ממנה. וכן לא גזרו לפרוש כשהכלה בעולה, כגון גרושה ואלמנה; ואע"פ שבספר האגודה כתב שמשמע ממסכת כלה שגם מאלמנה שנישאת צריך לפרוש, דחוששים שמא בטעם ביאה נתעורר לה חימוד חדש, הנה כתב בספר לחם ושמלה⁶ שלא נזכר הדבר בגמרא, והטעם לגזירת דם בתולים הוא שחוששים שצער קריעת הבתולים מביא לחלחלה ולראיית דם. וכן אנו נוקטים, שגם כביאה שניה ושלישית של בתולה אם רואה דם בתולים חוששים ופורשים, אף על פי שאין כבר חשש לדם חימוד; אלא לא פלוג⁷.

זאת ועוד, מי מבטיח לנו שכדורים אלה מונעים לגמרי אפשרות לראיית דם נידה, הרי לפעמים הם דווקא גורמים לכתמים! ואומנם כאן מדובר בכלה שלקחה כדורים אלה זמן רב לפני הנישואים והתברר לה שאינם גורמים לה לכתמים; אך מי ערב לנו שהדבר לא יקרה בעתיד, שהרי כתמים אלה נגרמים על ידי שינויים הורמונליים, ואולי ההתרגשות שבלייל הכלולות עשויה להגביר תהליכים הורמונליים אלה, שהרי זהו הטעם של דם חימוד! כך שלא בטל לגמרי טעם הגזירה, ונצטרך לחלק בין כלות שראו כתמים לבין אלה שלא ראו, וגם ביחס לאלו שלא ראו מי ערב לנו שלא יראו? והרי גם כאשר אומרים הפוסקים שבטל הטעם ובטלה הגזירה צריך שהטעם יבטל לגמרי, אך אם נשאר הטעם אף במקרים נדירים בוודאי שאין מבטלים את הגזירה, אף על פי שלכתחילה מפני מקרה נדיר לא היו גזורים.

3. מוכא כב"י שם.

4. ע"י רשב"א תורת הבית הארוך (קסה ב) בשם הראב"ד.

5. רמב"ם הלכות אסורי ביאה יא, ח.

6. לחוש"ש סי' קצג סק"א.

7. ע"י שו"ת לבוש מרדכי קמא יו"ד סו"ס קיט.

ואין לדמות שאלה זאת למה שכמה אחרונים התירו להקל בגזירת דם בתולים כאשר הבתולים הוסרו על ידי ניתוח רופא⁸, שהרי זהו דבר אחר לגמרי, ומקרה זה יתכן לומר שלא היה בכלל הגזירה; ולא עוד אלא שאחד מגדולי הפוסקים, המהרש"ם⁹, מחמיר בגזירת דם בתולים גם אחרי ניתוח להסרתם. אך אפילו למקילים אחרי ניתוח אין לדמות ענין זה לנטילת כדורים, ומקרה זה וודאי נכלל בגזירה, שהרי התשמיש הוא רגיל אלא שיש תחבולה חדשה שלא תראה דם נידה, מה שאין כן ניתוח שאינו דבר חדש, שהרי תמיד היו בעולות ומוכות עץ שבהם לא היתה הגזירה, וביחוד שבפרקי דרבי אליעזר¹⁰ מוזכר שמנהג א"י להוציא בתולים באצבע.

זה הכלל, איננו יכולים לשנות הוראה קבועה בישראל מדורי דורות על ידי תחבולה חדשה. נכון שקשה לחתן ולכלה לפרוש זה מזה, ולפעמים גם אחרי הטבילה שלאחר הפרישה יהיו מותרים רק זמן קצר לפני הגעת הווסת הבאה, אך כך היה בכל הדורות, והתגברו.

וטוב שידעו החתן והכלה מראשית הנישואים שקשר בין איש ואשתו אינו רק גופני, אלא גם ובעיקר אהבה ואחווה ושלוש ורעות. בוודאי שכאשר יש פנים לכאן ולכאן, כאשר יש בענין מסויים חילוקי דעות ומקילים ומחמירים, יד הפוסק נטויה לשקול את הדבר, ובשעת הדחק יכול לנטות גם לקולא; אבל דבר חדש כזה, ביטול גזירת דם בתולים על ידי נטילת כדורים, מאן יהיר ומאן ספיין?¹¹ אלא אם כן יורו כך גדולי הדור, שאז נקבל את דבריהם בענוה.

מקור: אסיא סג-סד, עמ' 148-150 (1998)

8. ראה הרב י' קטן, שם (הע' 1) עמ' 45 הע' 6.

9. ח"א סי' רז.

10. פרק טז.

11. לדעתי גם מבחינה רפואית גרידא אין מקום כלל להקל. שהרי גם החשש המוזכר בראשונים שמה נתערבה טיפת דם נדה, הוא, כידוע חשש רחוק. ואם כן, אף שעם נטילת גוללות לכל היותר החשש נעשה רחוק יותר, עדיין מבחינה רפואית אין ודאות שלא תתערב טיפת דם נדה. יתר על כן, הנסיון הרפואי אף מראה שנטילת גוללות איננה מקטינה את הסיכוי הרחוק לדם נידה שלא בזמנה אלא מגדילה אותו שכן אחוז ההכחמה אצל נשים נוטלות גוללות מגיעה מגיע ל 10%-20% (ראה מלאך דניאל, גוללות למניעת הריון, אסיא מב-מג, 33-45 בעמ' 36-37; ספר אסיא ח', 108-120 בעמ' 111-112).

ההצדקה למתן גוללות לכלה קיימת רק באותם מקרים שללא נטילת גוללות הסיכויים לחופת נידה הם גבוהים, וגם אז אין ודאות שלא תהיה הכחמה אוסרת. -- העורך.